

మాట్ట. జ్ఞానలక్ష్మీ సుబ్రహ్మణ్యం

చీకటి పడింది

వీధి దీపాలు వెలిగాయి!!
నిరంజన శాస్త్రిగారిల్లు - సందడిగా - పిల్లల
శరీరంతలతో కళకళలాడుతున్నది

అయిన మాత్రం గదిలో బ్రంకు పెట్టి దగ్గర
కూర్చుని - పంచెల్ని - వీరలని లిక్క పెడు
తున్నాడు ఎవరెవరికి ఏవేవి పెట్టాలో మనసులోనే
నిర్ణయించుకుని - తీసి విడిగా పెట్టు
కుంటున్నాడు అయిన వెనకగా అలికిధింది
తలపెప్పి చూశాడు చేతులు కట్టుకుని భయంగా
చూస్తున్న కొడుకు మురళి కనిపించేడు

'వెళ్ళి వచ్చావా' గంభీరంగా అడిగేదాయన
తలపూపి వెళ్ళాను ఇంకా చెప్పదగిన రాలేదట
దారిలో వాళ్ళ పాలేరు కనబడి చెప్పాడు అన్నాడు
మురళి భయంగా

మురళికి తండ్రి అంటే ఎవరని భయం
ఎదురుపడి అనలు మాట్లాడటం ఎరుగడు తండ్రి
ఏవంటాడో నన్న బెంగవడుతున్న మురళి -
వాళ్ళింటికి వెళ్ళి కనుక్కోకపోయావా? ఇంట్లో
ఏవన్నా చెప్పారో మోసన్న తండ్రి సాత్విక మాటలకి
తేలిగ్గా పూపిరి పిల్లకున్నాడు ఆశ్చర్యమూ వేసింది
అనలు అయిన నోటి నుంచీ రావల్సిన మాటలు -
ఏం ఇంటిదాకా వెళ్ళి రాలేక పోయావా? అంత
బద్ధకంగా వున్నదా? కండలు కరుగుతాయన్న
భయమూ అంటూ రంకలు వేయాల్సింది అంత
వేగంగా వుంటుంది అయిన మాట

అదీ కనుక్కున్నాను ఇంట్లో వాళ్ళకి ఏదీ
చెప్పలేదట అనలు ఎప్పుడు వస్తారో కూడా
తెలియదట అన్నాడు కూడదీసుకుని మురళి

నిరంజన శాస్త్రిగారు చిన్నగా నవ్వేరు భయం
లేదులే చెదరిగారు మాటతప్పే మనిషి కాదు పైగా
మనమంటే చాలా అభిమానం ఏదో ఇబ్బంది వచ్చి
రావటం అలస్యం చేసి వుంటాడు లాస్ట్ బస్కి
ఖాయంగా వస్తాడు ఇంకా చాలా సేపు
ఛిముందిగదా! మనం భయపడాలన్న పనిలేదు ఈ
లోపు పెళ్ళి వార్షి ఏమి కావాలో చూస్తూ వుండు
అంటూ మురళిని హెచ్చరించి సాగనంపేరు తిరిగి
తనపనిలో నిమగ్నమైనారాయన

నిరంజన శాస్త్రి గారు అప్పుళ్లో పురోహితుడు
ఫండ కాసనుడు ఇంట్లో అయిన మాటకి ఎవరూ
ఎదురాడరు అంత భయం అయినంటే వున్నంతలో
లోటు లేకుండా సంసారం వెళ్ళిదీస్తున్నాడు చాలా
ముక్కు సూటి మనిషిని అయన్ని గౌరవిస్తారు
అప్పుళ్లో వాళ్ళు చివరికూతురు పెళ్ళి చేస్తున్నా
దాయన పెళ్ళి వారికి ఇప్ప వలసిన కట్టుంకి గాను
చెదరిగారిని అప్పు అడిగేడు చెదరిగారు ఇస్తానని
గట్టిగా చెప్పాడు కానీ ఏదో పనిమీద పట్టు

వెళ్ళాదాయన ఇంకా తిరిగిరాలేదాయన పెళ్ళివారు
మాత్రం వచ్చి విడిదిలో దిగారు

* * * * *

రాత్రి ఎనిమిది గంటలవేళ -
పెళ్ళివారు భోజనాలకి తరలి వచ్చేరు తెల్లవారు
రూము ముహూర్తం కావటంతో ముందుగా వాళ్ళు
రావటంతో - మూడు పూటలభోజనాలు తప్పలే
దాయనికి ఇల్లంతా హడావిడిగా వుంది వడ్డనలు
చేస్తున్నారు

బ్రహ్మరాంబగారు భర్త దగ్గరగావచ్చింది పమిట
చెంగుకి చేతులు తుడుచుకుంటూ - వాళ్ళ
వాళ్ళందరూ వచ్చేరు వియ్యంకుడు - వియ్యపు
రాలు మాత్రం రాలేదు మీరు వెళ్ళి పిలిచిరండి
చెప్పిందామె వాళ్ళు రాక పోవడానికి కారణం
బోధపడిందాయనకి మురళిని పిలిచి చెదరి
గారింట్లోకి మరోసారి వెళ్ళిరమ్మంటూ పురమాయించి
- తను విడిదికి బయలు దేరాడు వియ్యపురాలిని,
వియ్యంకుడ్ని పిలిచి రావటానికి

నిరంజనంగారు వెళ్ళటప్పటికి వియ్యంకుడు -
వియ్యపురాలు - అయన్ని చూసి ముఖావంగా
తలతిప్పుకున్నారు వాళ్ళ ముఖావానికి కారణం
అయనకి తెలియంది కాదు

భోజనాలకి రండి బావగారు కలాతీత
మవుతోంది మరీ పొద్దు పోతే అరగదాయు
తెల్లవార్లు మెలుకువతో వుండాలన్న వాళ్ళు
రండి అంటూ గుంజనగా అహ్వనించేడు

భోజనాల దేవుంది అన్నయ్యగారు! మాకు
పెద్దగా ఆకళ్ళు కూడా లేవు ముందుగా మనం
అనుకున్న ప్రకారం కానిస్తే బాగుంటుంది అంది
వియ్యపురాలు వర్షనమ్మ సూటిగా

దాని దేవుంది చెల్లమ్మా అలాగే ఇప్పుడు
కాకపోతే మరో గంటలో నైనా ఇస్తాను మాట
మాటేకదా ఇస్తానన్నాయన పూరు వెళ్ళాడు
అబ్బాయిని కబురంపించేను రాగానే ఇస్తాను నేను,
మాటకి కట్టుబడి మనిషిని మీకు తెలియనిదే -
వుంది నాగురించి నేను చెప్పవోవటం స్వకుచ
మర్దన యవుతుంది అన్నాడు ఎంతో ధీమాగా

అయనకి లోపల భయంగానే వుంది చెదరిగారు
రాకపోవటం ఒక కారణమైతే - మరో కారణం
వర్షనమ్మ కూతురి పెళ్ళికి తను చేసిన గలాటా

తోమ్మిది గంటలు దాటుతోంది ఒక ముద్ద
ఎంగిలివడి లేచారంటే కొంపం సేపు విశ్రాంతి
తీసుకోవచ్చు రండి బయలుదేరండి తొందర
చేశాడాయన

ఇక లేవక తప్పలేదు వాళ్ళకి పైగా వియ్యంకుడు
కూతుర్ని ఆ ఇంటి కోడలిని చేశారు లేవు
భవిష్యత్తులో పిల్లని దెప్పుతారమోనని

బయలుదేరారు
భోజనాలకి వాళ్ళకి ప్రత్యేకంగా వడ్డన చేయించి -
మురళి రాకకోసం ఎదురు చూస్తూ అసహనంగా
గదిలో పచార్లు చేస్తున్నాడాయన
మురళి వచ్చేడు

అయిన రాలేదు కానీ బిలిగ్రాం వచ్చిందట మరో
వారంరోజుల్లో తిరిగి వస్తానని ఏదో అర్థంబు
పనిబడిందని, కంగారు పడవద్దని ఇంటికి బిలిగ్రాం
ఇచ్చేదట చావుకబురు చల్లగా చెప్పాడు మురళి
నిరంజన శాస్త్రిగారు వణికి పోయారు శరీరం
ఒక్కసారిగా చల్లబడ్డట్టునిపించింది మెదడు
మొద్దు బారి పోయింది ఇప్పడేవి చెయ్యాలో
అర్థంగాలేదాయనకి

తను చెదరిగారి మీద ఎంతో ఆశపెట్టుకున్నాడు
తన ఆశనిరాల్చింది మరో మార్గమేదీ తట్టులేదు ఈ
పరిస్థితిలో తనం చేయాలి? తర్వాత ఇస్తానంటే
పెళ్ళివారు ఒప్పుకుంటారా? పొరపాటున కూడా
ఒప్పుకోరు తన పరువు బజారు పాలి తనని
ఎన్నివిధాల అనాలో - అవమానవర్షాల్లో - అన్ని
విధాల తనని చిత్రహాసలు చేస్తారు గతంలో తన
మీద వున్న కక్షనంతా ఇప్పుడు తీర్చుకుంటారు

నిరంజనంగార్ని భయమేసింది అనలు వాళ్ళకి
ఈ విషయం ఎలా తెలియబర్చాలో ఎలా
ఒప్పించాలో అర్థంగాలేదాయనకి

అరగంట క్రితం తనంతో దీమాగా చెప్పి వచ్చేడు
గంటలో సర్దుతానని విశ్వనాదం నోరు మెదపక
పోవచ్చుగాని - వర్షనమ్మ మాత్రం పూర్వకోదు
నానాయగీ చేస్తుంది పెళ్ళి పీటల మీద నుంచీ
కొడుకుని తీసుకుని వెళ్ళి పోతుంది కూడా అంతటి
మట్టికురాలామె మరి తనిప్పుడు ఏవెచెయ్యాలి?
ఎలా? ఎలా? అసహనంగా నుదురు రుద్దుకున్నా
డాయన

తండ్రి పడుతున్న మధన చూసి - అన్నయ్యని
పిల్లకు వస్తానని వెళ్ళాడు మురళి

మురళి వెళ్ళిన దిక్కునే చూస్తూ విషాదంగా
నవ్వుకున్నాడాయన తనలో తానే గొణుక్కున్న
ట్టుగా అనుకున్నాడు వాడివల్ల ఏవవుతుంది
వాడివల్ల ఏవీకాదు వాడు కూడా తన మీద
కక్షగట్టాడు అరోజున వాడి పెళ్ళిలో తను చేసిన
గొడవ వాడి మధ్య - తనమధ్య అంతలేని దూరం
పెంచింది అందుకే వాడు నామ తపా వచ్చేడు
వంటరిగా - భార్యని తీసుకురాకుండా? అనలు వీధు
తీసుకువచ్చేదేవిటి? ఆ అమ్మాయే రానని
వుంటుంది తన మీద అమెకి పీకలదాక కోపం -
ద్వేషం అందుకోరాలేదు"

బ్రహ్మరాంబగారు గదిలోకి వచ్చింది వాళ్ళ
బోజనాలు అయినాయి విడిదికి వెళ్ళారు మిమ్మల్ని

ఒక పరిరక్షణ చెప్పారు అంది చేతిలోని తమలపాకుల ద్రోని బల్లమీద వుంచి రమ్మంటారు - ఇప్పుడు వాళ్ళది అవకాశం అవకాశాల సంగతి ఎలా వున్నా - వెళ్ళిరావటం మన విదాయకం అందామె ఓయ్యగా ఆమెకి ఆసలు ఏపయం తెలియదు విదాయకమే ఆసలైన అర్థమే చేతికి అందలేదు వాళ్ళు కబురు చేసింది అందుకే అసహనంగా అన్నారాయన మరిప్పుడెలా అందామె బయంగా ఆదే అర్థంగాక చస్తున్నాను తల కొట్టుకున్నారాయన అందుకే ముందు చెప్పాను మీకు ఈ

కుండపూర్పిడి వద్దంది అని ఏన్నారా? వేరే ఏదన్నా బయట సంబంధం చూడమని చెప్పాను. బైట వాళ్ళితే ఎలాగోలా కాళ్ళన్నా పట్టుకునే వాళ్ళం ఇప్పుడు వీళ్ళు విందారా మనమాట పెద్దాడి పెళ్ళికి మనం చేసిన అల్లరి, వీళ్ళు చెయ్యరు ఇప్పుడు? ఆరోజున అవకాశం వుంది గదా అని ఏడిపిస్తే ఇప్పుడు వీటల మీద పెళ్ళి అగిపోతే ఎంత అబాసువాలు అవుతారు అసలు ఈ జన్మలో ఇక దానికి పెళ్ళి అవుతుందా? బ్రమరాంబగారి కళ్ళనుండి జలజలా నీళ్ళు రారాయి ఆమె కంఠంలో పెళ్ళి అగిపోతుందేమోనన్న బింగళ్ళనించింది అనందో! అనందో! అందరికీ లోకువ నేనేకద నాదే తప్పు అంతేగా మీ అందరి అభిప్రాయం ఆ రోజున

అలా చేస్తేగాని పెద్ద ఏల్లని ఓ ఇంటిదాన్ని వెయ్యలేక దోయాము అర్థం చేసుకోవటం దోయి-నిందించటం ఎక్కువైంది అంతా నా బర్మ బాదగా నొసలు ముడివేస్తూ అన్నారాయన కొద్దిసేపు ఇద్దరి మధ్య వనం తాండవించింది నిందలు అనిగాదు! మనలో మనం తర్కించు కొటం గాదు! ముందు వెళ్ళి వాళ్ళకి నచ్చచెప్పండి ఎలాగోలా ఒక్కన పడే మార్గం చూడండి అంత్య

నిమ్మారం కన్నా ఆదినిమ్మారం మేలన్నారం
 అవనరమైతే కాళ్ళ మీద పడి బ్రతిమలాడుకుందాం
 రండి అంటూ బర్కీ వైద్యం చెప్పింది

ఉబయలు విడిదికి వెళ్ళారు అందరూ
 జంపబానా మీద పడి నిద్రపోతున్నారూ దారి
 చేసుకుని వియ్యపురాలి వద్దకు వెళ్ళాడునిరంజనం
 గారు

ఆయన్ని చూడగానే లేచి కూర్చుంది వర్షనమ్మ
 గారు బర్కీను లేపింది మాకు తెల్పు! అన్నయ్య
 గారు మాటమీద నిలబడే మనిషి అని నవ్వుతూ
 అన్నదామే

కొద్దిక్షణాలు తటపటాయిచేడు నిజమేనమ్మా!
 ఇంతవరకూ మాట మీద నిలబడే లాక్కువచ్చాను
 ఈసారి కాస్త ఆటంకాలు ఏర్పడ్డాయి అందుకే
 క్రమార్థణలు చెప్పుకుందామని - బ్రతిమలాడు
 కుందామని వచ్చాను అన్నాడు

చాలు చాలు ఇంతకీ అసలు విషయం
 చెప్పండి కరుకుగా అడిగింది వర్షనమ్మ

విషయం ఏవెటంటే ఇస్కానన్నాయన
 పూరినుంచీ రాలేదు కొంచెం అర్థం చేసుకుని నన్ను
 గద్దిక్కించండి అందాకా నోటు రాసిస్తాను
 పుంచండి జాలిగా అడిగారాయన

నోటు ఎందుకండి - తగులు బెట్టనా కరినంగా
 అన్నాడు విశ్వనాదం గారు

నిరంజనం గారికి చెళ్ళున కొరడాతో చరిచి
 నట్టింది తన మాట తనకే అప్ప చెప్పారు ఆరోజున
 కట్టం డబ్బులో నాల్గు వేల రూపాయలు
 తగ్గినందుకు నోటు రాసిస్తానన్నందుకు - తను
 ఇదేమాట అన్నాడు

వీల్లేదు! కట్టం డబ్బు చేతిలో పడందే ఈ పెళ్ళి
 జరగదు బరాబండిగా చెప్పింది వర్షనమ్మ

అలా కాదు పదినగారు! కొంచెం పెచ్చ మనసుతో
 ఆలోచించండి ఇప్పుడు మీరు కాచని వెడితే ఎల్ల
 బ్రతుకు ఎమవుతుంది మా తప్పుని క్షమించండి ఆ
 రోజున అలాగ ప్రవర్తించటం మా తప్పు మీ కాళ్ళు
 పట్టుకుంటాము మా పిల్ల బ్రతుకు అన్యాయం
 చేయవద్దు మేము మీ పాకీ తీర్చేంత వరకూ మా
 పిల్లని మీ పని పిల్లగానే చూడండి అంతేగాని -
 పెళ్ళి అపి- దాని గొంతు కోసి - నూరేళ్ళ జీవితాన్ని
 బలిచేయకండి! ఏడుస్తూ వర్షనమ్మ చేతులు
 పట్టుకుంది బ్రమరాంబగారు

వర్షనమ్మ బ్రమరాంబగారి చేతుల్ని విడిచింది
 అందరూ లేచి వెళ్ళిపోయారు

విశ్వనాదంగారి చేతుల్ని తన చేతుల్లోకి తీసుకుని
 బ్రతిమలాడేరు నిరంజనంగారు పాపంగారు
 అర్జిస్తున్నాను పెచ్చ మనసుతో ఆలోచించండి
 మీరు చేసే ఈ మేలుకీ జీవితాంతం కృతజ్ఞుడిగా పడి
 వుంటాను బోరుమని ఏదేవుడు అయిన

మీపూరికి మాపూరింత దూరమో - మాపూరికి
 మీపూరు అంతదూరం నిరంజనంగారు ఆరోజున
 కేవలం నాల్గువేల రూపాయలకి ఎంత అల్లారి
 చేశావో - అప్రతిష్టపాలు చేశావో - గుర్తు
 తెచ్చుకో! ఆ రోజున మేము అనుభవించిన బాద -

మాతా! మహిషాసురమర్ధని
 (చిత్రం వెల్లటూరి పూర్ణానంద శర్మ)

‘దేవీ వందనం’

మహిమని పదియింది
 మదంబుని అఱిచావు
 మహిషాసురమర్ధనివై
 మదిలోన నిలిచావు

శంకు నిశుంబలనణచి
 శాంతంబు సృష్టించావు
 శాంబవైచైస్రష్టికే
 సాందర్యలహరి వైనావు

దుష్ట శిక్షణాకరి శిష్ట రక్షణాకరి
 శ్రీకరి శుభకరి శంకరి ప్రయోగకరి
 అభయంకరి వందనం
 అష్ట బిశ్వర్య ప్రదాయిసి అభివందనం

దేవీ! నవరాత్రి వైభవ మోహిసి
 విజయదశమి విశ్వ జగన్నాత
 విజయ మహేశ్వరి వందనం
 శ్రీశక్తి స్వరూపిణి అభివందనం!

- లక్ష్మీరాజా ప్రఫుల్ల చంద్ర

మార్పు

మా గుండెల్లో రగిలిన రంపపు కోత ఈ రోజు సువ్వు
 అనుభవించవల్సిందే మేము పడిన క్షోభ నీహ
 పడవలసిందే ఆవేశంగా అన్నాడు విశ్వనాథంగారు
 నిజమే - ఆ రోజు తప్పుచేశాను మిమ్మల్ని క్షోభ
 పెట్టాను ఎందుకే తెల్సా మరో పిల్ల కన్నెచెర
 విడిపించడానికి అంతేగాని స్వార్థంతో కాదు

కొడుకునమ్ముకుని - అల్లుడ్ని కొనుక్కున్నాను
 నన్ను - నా పరిస్థితిని అర్థం చేసుకోండి మగపెళ్ళి
 వారమనే అహంకారంతో చేయలేదాపని నా బాధ్యత
 నన్ను అలా ప్రేరేపించింది అయినా నాది తప్పేనని
 పొప్పుకుంటున్నాను మీరొక్క విడిచినా బరిస్తాను
 నేను నా పిల్లకి మాత్రం అన్యాయం చేయకండి
 ఏడ్చాడు నిరంజనంగారు

అప్పటిదాకా మౌనంగా వున్న పెళ్ళి కొడుకు శ్రీధరం
 అన్నాడు మావయ్యగారు! బాదపడకండి! ఈ పెళ్ళి
 జరుగుతుంది నేను చేసుకుంటాను నాకు కట్టం
 డబ్బుతో నిమిత్తంలేదు నాకు కావలసినదల్లా మీ
 అమ్మాయి ఈ దేశంలో చాలామంది ప్రస్తుత
 పరిస్థితి ఇలానే వుంది కట్టాల మండలాన్ని
 అందుకోలేక తగిన ఆర్థిక స్థామత లేక కొడుకు
 నమ్మి అల్లుడ్ని కొంటున్నారు ఎందుకు!
 ముఖ్యంగా మా యువతరంలో మార్పు రాకపోవటం
 కారణం అందుకే ఈ క్షణంలో నేనోక నిర్ణయానికి
 వచ్చాను నానుంచే మార్పును ప్రారంభిస్తాను మా
 యువతలో మార్పుకి నేనే మొదటి పాడినపుతాను
 శ్రీకారం చుడతాను పదండి నిశ్చింతగా వెళ్ళి
 కావలసిన ఎర్నాట్లు చూడండి అన్నాడు
 కృతనిశ్చయంతో అనునయంగా నిరంజనంగారితో
 నీళ్లు నిండిన కళ్ళతో అప్యాయంగా చూశాడు
 శ్రీధరం వంకనిరంజనంగారు

అమ్మా! నాన్నా! పెద్దలుగా వచ్చి ఆశీర్వదించి
 మీ గౌరవం నిలబెట్టుకోండి మీరు కాదన్నా
 బ్రతిమిలాడినా విడిచిందినా నా నిర్ణయం
 మారదు
 అయితే మా శవాలే చూస్తావు రోషంగా అంది
 వర్షనమ్మ

చిన్నగా మందహాసం చేశాడు శ్రీధరం మంచిది!
 నేను ముందే చెప్పాను నా నిర్ణయంలో మార్పు
 వుండదని వయసు వుడిగినవాళ్ళు మీరు రేపా
 మాటా రాలిపోక తప్పదు మేమా వయసుకు
 చిన్నవాళ్ళం మరికొంతకాలం బతికేవాళ్ళం మాకు
 ముందు ముందు ఎంతో జీవితం వుంది రేపా మాటా
 రాలిపోయే మీ కోసం మా బ్రతుకుల్ని నాశనం
 చేసుకోలేం కల్పి నూరేళ్ళ జీవితం సాగించాల్సిన
 మేము మీ దన దాహంకీ అధికార ఉన్నతతకీ తల
 వంచం ఈ వృద్ధాప్యంలో మా నీడన సేద
 తీర్చుకోవాలంటే చివరి క్షణాల్లో ప్రశాంతంగా
 పోయిగా కాలం వెళ్ళబుచ్చుకోవాలంటే మీరు
 రాజీపడవలసింది రేపు మేమయినా అంతే మా
 ఎల్లల నిర్ణయాలకీ తల ఒగ్గుతాం కొత్త నీటికి
 పాతనీరు తల వంచవలసింది తప్పదు ఇదే ఇక
 నుంచీ లోకం తీరు మీ ఇష్టం అపైన పెళ్ళి
 పందిరికేసి నడిచేడు శ్రీధరం ఎంతో హాయిగా
 సంతోషంగా

వెళుతున్న కొడుకు వంకపాలిపోయిన ముఖంతో
 చూస్తున్న వర్షనమ్మని కుదిపి తప్పదు
 యువతరంలో మార్పు వచ్చింది వాళ్ళ ననుస
 రించవలసిన వాళ్ళం మనం! పద బయలుదేరదీశా
 దామెని విశ్వనాదంగారు